

Komparativna analiza dvostrukog oporezivanja dohotka

Comparative Analysis of Double Income Taxation

Dubravka Maras¹, Mateja Kastelan Gajšak²

¹Veleučilište Baltazar Zaprešić, V. Novaka 23, Zaprešić, Hrvatska, dmaras@bak.hr

²Ministarstvo financija, Porezna uprava, Republika Hrvatska, mateja.kastelan@gmail.com

Sažetak

Kao članica EU, Republika Hrvatska suočava se s novim izazovima. Međunarodno dvostruko oporezivanje od ključne je važnosti za svaku zemlju, gdje su jačanje međunarodne trgovine, privlačenje investicija, kapitala, radne snage i jače gospodarske veze strateški prioriteti. To uvelike ovisi o bilateralnim sporazumima između zemalja, čija je glavna svrha jasno i nedvosmisleno odrediti koja će zemlja imati prava oporezivanja. Porezna rezidencija i njezino ispravno određivanje ključni su čimbenici u oporezivanju dohotka. Sami poslovni procesi vezani uz određivanje rezidencije i oporezivanje dohotka iz inozemstva među složenijim su zadacima koje obavlja Porezna uprava u Republici Hrvatskoj. Zbog velikog broja domaćih radnika koji napuštaju Republiku Hrvatsku radi rada u inozemstvu, fokus je na porezu na dohodak od nesamostalnog rada. Iz tog razloga, prvi dio usmjeren je na određivanje, opis i analizu specifičnih sustava poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj, Republici Austriji i Saveznoj Republici Njemačkoj. Kako bi se postigla što veća relevantnost rezultata, u drugom dijelu korištena je komparativna metoda kojom se utvrđuju sličnosti i razlike u načinu na koji se primjenom pravila o određivanju rezidentnosti i određenih odredbi Ugovora u Republici Hrvatskoj izbjegava dvostruko oporezivanje dohotka rezidenta ostvarenog radom u Austriji i Njemačkoj. Sintezom dobivenih ključnih elemenata, u konačnici se zaključuje da su svi porezni sustavi u biti vrlo slični, a njihove elemente je lako usporediti. Njemački sustav pokazao se najsloženijim, ali istovremeno poreznim obveznicima pruža najveće porezne olakšice. Na kraju, rad doprinosi konkretnom uvidu u ključne aspekte oporezivanja dohotka u odabranim državama članicama EU te time postaje neophodan alat za porezne obveznike.

Ključne riječi

Dvostruko oporezivanje, porez na dohodak, porezna rezidentnost.

Abstract

As a member of EU, the Republic of Croatia is facing new challenges. International double taxation is of key importance for every country, where strengthening international trade, attracting investments, capital, labour and stronger economic ties are strategic priorities. It largely depends on bilateral agreements between countries, the main purpose of which is to clearly and unequivocally determine which country will have the taxing rights. Tax residency and its correct determination are key factors in income taxation. The business processes themselves related to determining residency and taxation of income from abroad are among the more complex tasks performed by the Tax Administration in the Republic of Croatia. Due to the large number of domestic workers who leave the Republic of Croatia to work abroad, the focus is put on the self-employment income tax. For that reason, the first part is focused on determination, description and analyses of the specific income tax systems in the Republic of Croatia, the Republic of Austria and the Federal Republic of Germany. To achieve the greatest possible relevance of the results, the comparative method is used in the second part, establishing similarities and differences of how the application of the rules on determining residency and certain provisions of the Agreement in the Republic of Croatia avoids double taxation of resident's income earned by working in Austria and Germany. By synthesis of the resulting key elements, ultimately it is concluded that all tax systems are essentially very similar, and their elements are easy to compare. The German system proved to be the most

complex one, but at the same time it provides taxpayers with the greatest tax benefits. At the end the paper contributes to specific insight into the key aspects of income taxation in selected EU member states and thus becomes an essential tool for taxpayers

Keywords

Double taxation, income tax, tax residency.

Uvod

U radu se analiziraju problematika oporezivanja inozemnog dohotka i pravila utvrđivanja porezne rezidentnosti. Posebno se fokusira dohodak od nesamostalnog rada, budući da značajan dio radno sposobnog stanovništva iz Republike Hrvatske odlazi na rad u Republiku Austriju i Saveznu Republiku Njemačku. U svakodnevnom kontaktu s poreznim obveznicima uočeno se javljaju brojne nedoumice i nerazumijevanje porezne terminologije, pojmova rezidentnosti i što u stvari znači biti poreznim rezidentom neke države, te kako se ona utvrđuje. Premda obveznici znaju za postojanje ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, često im nedostaje stručnih znanja za ispravno tumačenje pojedinih odredbi. To može usporavati poslovne procese u svakodnevnom radu i na određeni način onemogućavati porezne obveznike u ostvarivanju prava. Stoga ovaj rad, kombinirajući teorijski (zakonodavni) okvir koji obuhvaća načelno utvrđivanje porezne rezidentnosti u Republici Hrvatskoj, Austriji i Njemačkoj, analizira koja je uloga iste u okviru oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada. Uspoređuje se postupak izbjegavanja dvostrukog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada kojeg rezidenti države ugovornice ostvare u Republici Hrvatskoj i obrnuto. Analitičkim pristupom daje se uvid u ključne aspekte oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u izabranim zemljama članicama Europske unije. te nastoji ponuditi relevantan polazni okvir za porezne obveznike, kao i daljnje praćenje ovog područja oporezivanja dohotka u praktičnoj primjeni.

1. Pojam porezne rezidentnosti

U hrvatskom poreznom sustavu egzistira pojam porezne rezidentnosti. U kontekstu izbjegavanja dvostrukog oporezivanja fizičkih ili pravih osoba koje ostvaruju oporezivi dohodak u više različitih država, utvrđivanje porezne rezidentnosti ima ključnu ulogu. Svaka država sukladno svojim poreznim propisima ima i svoju definiciju poreznog rezidenta, odnosno

poreznog nerezidenta. U Republici Hrvatskoj porezna rezidentnost fizičkih osoba definirana je odredbama Zakona o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, i 114/23)¹, točnije u članku 3., kojim je popisano da je rezident fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili uobičajeno boravište, ali i svaka fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema prebivalište ni uobičajeno boravište, a zaposlena je u državnoj službi Republike Hrvatske i po toj osnovi prima plaću. Članak 4. Zakona o porezu na dohodak definira da je nerezident fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema ni prebivalište ni uobičajeno boravište, ali u Republici Hrvatskoj ostvaruje dohodak koji se oporezuje prema odredbama Zakona o porezu na dohodak. Kada je u pitanju rezidentnost fizičkih osoba ona se utvrđuje sukladno različitim kriterijima. To su prije svega odredbe domaćih poreznih propisa, odredbe ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i hrvatski model OECD ugovora. Trenutno su sklopljeni i potpisani te se primjenjuju ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sa 68 zemalja, a u postupku potvrđivanja i pregovora su još i ugovor sa Sjedinjenim Američkim Državama te Saudijskom Arabijom. Prema autorici Sekulić Grgić (2001), iako Republika Hrvatska nije članica OECD-a spada u one države koje primjenjuju OECD-ov Model ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, a posebno u tumačenjima primjene pojedinih odredbi ugovora. Hrvatski Model ugovora prati promjene OECD-ova Modela i usklađuje se s predloženim izmjenama, ali te promjene ne utječu na već sklopljene ugovore, nego im samo omogućuju bolju interpretaciju i provedbu.² Nadležnost za oporezivanje različitih vrsta dohotka je dodijeljena ili državi izvora dohotka ili državi rezidentnosti, a rješenje je sjedinjeno u različitim Modelima ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja su bilateralni ugovori između dvije države koji se sklapaju kako bi se izbjeglo dvostruko plaćanje poreza po istoj osnovi u istom vremenskom razdoblju, a njima se također određuje i pravo država ugovornica na potpuno ili djelomično oporezivanje određenih prihoda,

¹ Zakon o porezu na dohodak (Narodne novine 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24), preuzeto s <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 15.06.2025.)

² Sekulić Grgić, D. (2001.), *Oporezivanje softvera prema OECD Modelu ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i Zakonu o*

porezu na dobit, Računovodstvo, revizija i financije broj 9/2001, stranica 54, preuzeto s <https://www.rif.hr/clanak-1967/> (pristupljeno 15.06.2025.)

utvrđuju se pravila za rješavanje statusa njihovih poreznih obveznika, poreznih izvora i poreznih stopa. Ugovorima se isto tako određuje i način razmjene podataka između država te uvjeti za povoljniju razmjenu proizvoda, usluga, rada i kapitala između dvije države. Međunarodni ugovori se uvijek u svojim odredbama oslanjaju na domaće porezne propise, stoga se i odredbe o rezidentnosti aktiviraju u situacijama kada nastupi „sukob rezidentnosti“ te kada se učinci dvostrukog oporezivanja ili neoporezivanja ne mogu isključiti samo primjenom poreznih propisa jedne od država ugovornica. U svrhu dokazivanja statusa porezne rezidentnosti potrebno je odgovoriti na dva najvažnija pitanja: ima li porezni obveznik u Republici Hrvatskoj prebivalište ili uobičajeno boravište i gdje se nalazi centar životnog interesa poreznog obveznika? (Legac i Martinović, 2019).

Kada Republika Hrvatska primjenom ovih pravila utvrdi da je porezni obveznik ujedno i porezni rezident, ali ga druga država istovremeno smatra svojim poreznim rezidentom temeljem domaćih poreznih propisa, potrebno je primijeniti tzv. pomoćne kriterije za utvrđivanje porezne rezidentnosti, a koje nazivamo i pravilo vezivanja (eng. *tie-breaker rule*). Pomoćni kriteriji preuzeti su iz OECD-ova modela i u većini međunarodnih ugovora uglavljani su u članku 4., stavku 2., koji nosi naziv „Rezident.“ Pravila vezivanja svode se na središte životnog interesa, uobičajeno boravište i državljanstvo, a ukoliko ni njihovom primjenom nije moguće doći do rješenja, države pribjegavaju međusobnom dogovoru.

Uvjet prebivališta testira se kroz tri zahtjeva koja moraju biti ispunjena kumulativno: mora postojati dom, mora biti trajan i mora biti na raspolaganju, a razmatrano u određenom vremenskom razdoblju. Kod testa boravišta, prednost se uvijek daje onoj državi u kojoj osoba ima uobičajeno boravište, bez obzira na vremensko razdoblje. Središte životnog interesa prednost daje osobnim, a ne isključivo ekonomskim kriterijima, a svodi se na utvrđivanje užih obiteljskih i društvenih veza poreznog obveznika s drugom državom ugovornicom. Razmatrati se može njegovo zanimanje i poslovi koje obavlja, mjesto upravljanja imovinom, mjesto stvarnog ostvarivanja dohotka, gdje su aktivni bankovni računi, članstvo u obveznim osiguranjima, korištenje obvezne zdravstvene zaštite, posjedovanje i registracija osobnog vozila, prijava kućnih ljubimaca, kulturne i političke aktivnosti obveznika i slično. Iako je ovo pravilo sekundarno, u praksi je najvažniji kriterij za utvrđivanje porezne rezidentnosti. Pitanje utvrđivanja rezidentnosti u

porezne svrhe samo na osnovu državljanstva vrlo je rijedak slučaj, te se u praksi gotovo i ne primjenjuje. (Sertić Tomiček, Barišić, Gretić-Bralić i Martinović, 2020)

2. Komparativni prikaz poreznih sustava Republike Hrvatske, Republike Austrije i SR Njemačke

U nastavku se analiziraju ključni elementi svakog poreznog sustava u odabranim zemljama. Komparacijom analiziranih podataka prikazanih na Slici 2 prvo se utvrđuje osjetna razlika u visini osobnog odbitka u Republici Hrvatskoj u odnosu na Republiku Austriju i SR Njemačku. Iako se uočava da je odbitak, odnosno granica oporezivanja dohotka u Republici Austriji i SR Njemačkoj na skoro duploj razini. Njegova visina načelno je određena u skladu s raznim ekonomskim i gospodarskim pokazateljima tih zemalja pa je i jamac osiguranja višeg životnog standarda njihovih stanovnika. Moglo bi se reći da su zbog toga obje države hrvatskim radnicima izuzetno poželjne zemlje za život i rad. Zanimljivo je kako se u Republici Hrvatskoj dohodak utvrđuje nakon odbitka obveznih doprinosa, te se od tako utvrđenog dohotka oduzima osobni odbitak i utvrđuje porezna osnovica. Razlika u odnosu na Republiku Austriju i SR Njemačku je u načinu utvrđivanja oporezivog dohotka. Austrijanci i Nijemci imaju nulti razred na razini osobnog odbitka, te se on stoga ne odbija posebno od utvrđenog dohotka, već se porez plaća samo na preostali dio dohotka. Bitna razlika koju valja istaknuti je kako je u SR Njemačkoj moguće zajedničko oporezivanje dohotka, dok Republika Hrvatska i Republika Austrija u svojim sustavima nemaju takvu mogućnost, već se dohodak tretira odvojeno.

Domaći porezni sustav prepoznaje samo dva porezna razreda, a stope poreza na dohodak kreću se u rasponu od 15-35,40%. Republika Austrija i SR Njemačka imaju sedam, odnosno četiri porezna razreda. Razlike u dohotku između granica pojedinih razreda su poprilično visoke. Najviša stopa poreza na dohodak utvrđena je u Austriji te iznosi 55%, ali se njome oporezuju izrazito visoki iznosi dohotka, preko 1.000.000,00 eura. Što se tiče uvećanja osobnog odbitka, u domaćem sustavu propisano je tko se sve smatra uzdržanim članom te su definirani koeficijenti uvećanja odbitka.

SLIKA 2: Komparativni prikaz poreznih sustava Republike Hrvatske, republike Austrije i SR Njemačke

I.	Republika Hrvatska		Republika Austrija		Savezna Republika Njemačka	
	godišnji iznos osobnog odbitka (u eurima)		godišnji iznos osobnog odbitka (u eurima)		godišnji iznos osobnog odbitka (u eurima)	
	osnovni osobni odbitak	uvećanje osobnog odbitka i porezne olakšice	osnovni osobni odbitak	uvećanje osobnog odbitka i porezne olakšice	osnovni odbitak	uvećanje osobno odbitka i porezne olakšice
	6.720,00	S/U = 3.360,00 D1 = 3.360,00 D2 = 4.704,00 D3 = 6.720,00 D4 = 9.408,00 D5 = 12.768,00 D6 = 16.800,00 D7 = 21.504,00 D8 = 26.880,00 D9 = 32.928,00 I = 2.016,00 I* = 6.720,00	12.816,00	*osnovno uvećanje 132,00 *obiteljski bonus plus po djetetu 2.000,16 *obiteljski bonus plus za djecu iznad 18g po djetetu 700,08	11.604,00 ili 23.208,00 (zajednička prijava)	*paušalni troškov 1.230,00 *odbitak za dijete („Kinderfreibetrag“ 4.656,00 ili 9.312, (zajednička prijava po djetetu *dječji doplati („Kindergeld“) 3.000,00 po djetetu
II.	porezni razredi (godišnji iznos u eurima)	porezna stopa (%)	porezni razredi (godišnji iznos u eurima)	porezna stopa (%)	porezni razredi (godišnji iznos u eurima)	porezna stopa (%)
	1. razred do 50.400,00	15-23	1. razred 00,00 - 12.816,00	0	1. razred 0,00 - 11.604,00	0
	2. razred više od 50.400,00	25-35,40	2. razred 12.816,01 - 20.818,00	20	2. razred 11.605,00 - 66.760,00	14-42
			3. razred 20.818,01 - 34.513,00	30	3. razred 66.760,00 - 277.825,00	42
			4. razred 34.513,01 - 66.612,00	40	4. razred više od 277.825,00	45
			5. razred 66.612,01 - 99.266,00	48		
			6. razred 99.266,01 - 1.000.000,00	50		
			7. razred više od 1.000.000,00	55		

Izvor: Rad autora prema podacima sa službenih stranica Porezne uprave RH (www.porezna-uprava.hr) te mrežnih stranica njem. „Unternehmensservice portal“ (www.usp.gv.at), Projekt Njemačka (www.projektnjemacka.com) i njem. „Tippunkt“ (www.tippunkt.de)

Zbrajanjem koeficijenata, a potom množenjem s iznosom osobnog odbitka dobivamo maksimalni iznos uvećanja. Uvećanja se kreću u rasponu od 3.360,00 eura za jedno dijete do 32.928,00 eura za deveto dijete i dalje se povećavaju prema broju uzdržanih članova. Austrijski sustav priznaje svakom obvezniku samo osnovno uvećanje od 132,00 eura godišnje, dok su njemačkim sustavom predviđeni paušalni izdaci od 1.230,00 eura godišnje. Ova osnovna uvećanja imaju svrhu podmiriti redovite troškove koje radnik može imati u vezi radnog odnosa i obavljanja samog rada na radom mjestu, pa tu ulaze primjerice troškovi za prijevoz ili nabavu radne opreme i slično. U Republici Hrvatskoj, takvi se izdaci mogu radniku nadoknaditi putem posebnih neoporezivih primitaka ili mu se može dati neka stvar na korištenje, uz obračun doprinosa po osnovi plaće u naravi. Međutim, ono što je zajedničko Austriji i Njemačkoj su uvećanje odbitka za djecu; u Austriji obiteljski bonus plus, a u Njemačkoj dječji doplati i/ili odbitak za dijete.

Stoga možemo zaključiti da su obje države izrazito socijalno orijentirane.

Dodatno, na temelju podataka Zakona o doprinosima te podataka s relevantnih mrežnih izvora analiziraju se socijalna osiguranja u odabranim državama. U sustavu obveznih socijalnih osiguranja glavne razlike su u broju obveznih doprinosa koji se izdvajaju iz bruto plaće zaposlenika i visini zakonom propisanih stopa. Pri tome Njemačka i Austrija imaju podjednak broj obveznih doprinosa, dok je u Republici Hrvatskoj broj nešto manji, ali u sve tri države primjenjuju se značajno različite stope. Ukupna davanja za socijalne doprinose u Republici Hrvatskoj iznose 36,5%, u Republici Austriji 39,15%, uz obvezu uplate u poseban fond za otpremnine u iznosu 1,53%, a u Njemačkoj izdaci za socijalne doprinose iznose daleko najviše, 41,5%. U Austriji su najveća davanja za mirovinsko osiguranje, 22,8%, dok se najveće odstupanje uočava u pogledu doprinosa za zdravstveno osiguranje. Davanje za zdravstveno osiguranje u Austriji iznosi 7,65%, dok je u Njemačkoj stopa 14,6%, uz obvezu individualnog dodatnog doprinosa od 1,7%, koje snosi svaki zaposlenik osobno. Svakako je zanimljivo i da poslodavci snose značajan udio u troškovima obveznih doprinosa iz plaće, u Njemačkoj čak polovicu, što u Republici Hrvatskoj još uvijek nije slučaj, već doprinosi na osnovicu terete izravno svakog poslodavca. Kako bi se rasteretili domaći poslodavci i potaknulo zapošljavanje, poslodavci u Hrvatskoj mogu koristiti mjere oslobođenja plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje (prvo zaposlenje i sklapanje ugovora o radu na neodređeno radno vrijeme), a od nedavno na snazi je i umanjenje doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti za sve zaposlenike s bruto plaćom do 1.300,00 eura.³

3. Izbjegavanje dvostrukog oporezivanja između Republike Hrvatske i Republike Austrije

Kod izbjegavanja dvostrukog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada između ove dvije države, na snazi je i primjenjuje se bilateralni Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu, prema Zakonu o potvrđivanju

³ <https://www.zakon.hr/z/365/Zakon-o-doprinosima>, (25.07.2025.)

Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Austrije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu (Narodne novine - Međunarodni ugovori br. 3/01).⁴ Pitanje nadležnosti u oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada definirano je u članku 15. Ugovora, koji uređuje pravo oporezivanja dohotka u zemlji izvora koristeći takozvani model „mogu se oporezivati“. U pravilu to znači da se ugovorom ne daje isključivo pravo oporezivanja dohotka niti jednoj državi ugovornici, već se isti dohodak može oporezivati u obje zemlje ugovornice. Dvostruko oporezivanje u državi rezidentnosti izbjegava se metodom uračunavanja poreza plaćenog u inozemstvu u tuzemnu poreznu obvezu. Drugim riječima Republika Hrvatska će kod nesamostalnog rada kojeg obavi rezident Austrije u Republici Hrvatskoj primijeniti domaće propise o dohotku te će ga tretirati jednako kao i svakog drugog zaposlenika u Republici Hrvatskoj koji podliježe domaćim propisima. Austrija, kao država rezidentnosti, dužna je izbjeći dvostruko oporezivanje tako što će porez koji je ta ista osoba platila u Hrvatskoj uračunati u poreznu obvezu u Austriji, sukladno vlastitim propisima o dohotku. U obrnutoj situaciji, kada hrvatski rezident ostvaruje dohodak od nesamostalnog rada u Austriji, tada metodu uračunavanja poreza plaćenog u inozemstvu mora primijeniti Hrvatska. Kada je pak riječ o mirovinama iz Republike Austrije koje se isplaćuju hrvatskim rezidentima iz mirovinskih fondova, a s obzirom na njihov prijašnji nesamostalan rad u Austriji, sukladno Ugovoru ta će se mirovina oporezivati samo u državni rezidentnosti – dakle Republici Hrvatskoj. Kada je isplatiatelj mirovine jedinica lokalne ili regionalne samouprave po osnovi prethodnog obavljanja državne službe, oporezivanje se vrši samo u državi izvora dohotka, odnosno Austriji. Temeljem rješenja inozemnog tijela nadležnog za sustav mirovinskog osiguranja (njem. „Pensionsversicherung Österreich“), a kojim se rezidentu Republike Hrvatske utvrđuje pravo na mirovinu temeljem prijašnjeg nesamostalnog rada u Austriji, rezidenti postaju obveznici plaćanja mjesečnih predujmova poreza na dohodak po osnovi mirovina ostvarenih u inozemstvu, prema Rješenju Porezne uprave u Republici Hrvatskoj.⁵

4. Izbjegavanje dvostrukog oporezivanja između Republike hrvatske i SR Njemačke

Nastavno kod izbjegavanja dvostrukog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada između dvije države, na snazi je i primjenjuje se Zakon o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Savezne Republike Njemačke o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu odnosno bilateralni Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu (Narodne novine - Međunarodni ugovori br. 9/06).⁶ Pitanje nadležnosti u oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada definirano je u članku 15. Ugovora, koji uređuje pravo oporezivanja dohotka u zemlji izvora koristeći takozvani model „oporezuje se samo“. U pravilu to znači da se ugovorom daje isključivo pravo oporezivanja dohotka jednoj od zemalja ugovornica, u ovom slučaju samo državi izvora dohotka. Drugim riječima, Republika Hrvatska će kod nesamostalnog rada kojeg obavi rezident Njemačke u Republici Hrvatskoj primijeniti domaće propise o dohotku te će ga tretirati jednako kao i svakog drugog zaposlenika u Republici Hrvatskoj koji podliježe domaćim propisima. Pri tome njemački rezident ostvaruje sva prava iz radnog odnosa te pravo na porezne olakšice ili povrat poreza u kom slučaju će se izdati Privremeno porezno rješenje, a Njemačka kao država rezidentnosti dužna je izbjeći dvostruko oporezivanje.

U obrnutoj situaciji, kada hrvatski porezni rezident ostvaruje dohodak od nesamostalnog rada u Njemačkoj, tada metodu izuzimanja poreza plaćenog u inozemstvu mora primijeniti Republika Hrvatska. Međutim, bez obzira što se tako ostvareni dohodak u Republici Hrvatskoj ne smije i neće oporezivati, hrvatski rezident ima obvezu prijaviti ostvareni dohodak u Republici Hrvatskoj na propisanom obrascu INO-DOH, najkasnije do 31. siječnja tekuće godine za prethodnu godinu, te uz obrazac predočiti vjerodostojnu dokumentaciju. Kao prilog obrascu INO-DOH uvažava se „Lohnsteuerbescheinigung“, kojeg su svi poslodavci u Njemačkoj dužni uručiti radniku po završetku

⁴ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2001_02_3_12.html (30.07.2025.)

⁵ <https://www.pv.at/web/startseite> (30.07.2025.)

⁶ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2006_10_9_113.html (30.07.2025.)

obračunskog razdoblja i koja se dostavlja i mjesno nadležnoj Poreznoj upravi.⁷ Ukoliko osoba ima više poslodavaca, mora dostaviti ispravu za svakog poslodavca zasebno. Ovo je posebno važno kada hrvatski rezidenti koji ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada iz Njemačke zatraže od Porezne uprave Potvrdu o visini dohotka i primitaka, a kako bi temeljem iste u Republici Hrvatskoj ostvarili određena prava - npr. vrtić za djecu, najam gradskih stanova, dječji doplatak, pravo na naknadu za tuđu pomoć i njegu ili druga prava gdje je vrlo bitan dohodovni cenzus. Njemačka također može od radnika zatražiti da dostavi potvrdu o visini dohotka i primitaka, a kako bi neke od nabrojanih benefita koristio u državi prebivališta, a zatražiti će obavezno ukoliko je osoba predala zahtjev za njemačku mirovinu.⁸

Kada je pak riječ o mirovinama iz Savezne Republike Njemačke koje se isplaćuju hrvatskim poreznim rezidentima iz mirovinskih fondova, a s obzirom na njihov prijašnji nesamostalan rad u Njemačkoj, sukladno Ugovoru ta će se mirovina oporezivati samo u državni izvora dohotka, dakle u Njemačkoj. Isplatelj „državnih“ mirovina najčešće je „Deutsche Rentenversicherung“, a podaci o isplataima iz ovog izvora pristižu putem međunarodne razmjene podataka u središnji sustav Porezne uprave, bez obzira na koje su račune i u kojoj državi isplaćene.⁹ Na taj se način osigurava veća transparentnost i suzbija korištenje poreznih pogodnosti protivno zakonima. Bez obzira na vrlo dobru međunarodnu razmjenu informacija s Njemačkom, i za inozemne umirovljenike također vrijedi obveza prijavljivanja dohotka u Republici Hrvatskoj, kao državi rezidentnosti, međutim u ovom slučaju ne izdaje se Privremeno porezno rješenje te takve osobe nemaju obvezu plaćanja mjesečnih ili kvartalnih predujmova na inozemne mirovine. Sve ostale mirovine koje hrvatski porezni rezidenti ostvare iz njemačkih privatnih fondova, iako su vrlo rijetke, podliježu obvezi plaćanja poreza u Republici Hrvatskoj i potrebno je za tako ostvareni dohodak izvršiti prijavu u Poreznoj upravi. Porezna uprava će na osnovi prijave izvršene od strane obveznika i raspoloživih podataka donijeti Privremeno porezno rješenje (uz uračunavanje poreza plaćenog u inozemstvu prema potvrdi inozemnog poreznog tijela, ukoliko porez bude plaćen) ili će se temeljem prijave Rješenjem

utvrditi mjesečni ili kvartalni predujmovi poreza na dohodak po osnovi mirovine ostvarene iz inozemstva.

5. Zaključak

Sva tri porezna sustava u odabranim zemljama članicama Europske unije u svojoj suštini vrlo slična u pogledu oporezivanja dohotka. Porezni sustavi Republike Hrvatske, Republike Austrije i Savezne Republike Njemačke ustrojeni su na načelima pravednosti i jednakosti u oporezivanju dohotka, a zajednička im je karakteristika i njihova progresivnost. Republika Austrija i Savezna Republika Njemačka susjedne su države iz kojih u Republiku Hrvatsku pristiže pretežito dohodak od nesamostalnog rada. Za oporezivanje dohotka vrlo je važno poznavanje pojmova porezne rezidentnosti i poreznog rezidenta kao i pravila utvrđivanja rezidentnosti u porezne svrhe.

Bilateralnim ugovorima države su međusobno uredile pitanje oporezivanja dohotka, a glavna je razlika što se temeljem tih ugovora dohodak hrvatskih poreznih rezidenata ostvaren radom u Austriji oporezuje u Republici Hrvatskoj uz primjenu metode uračunavanja, dok za isti dohodak ostvaren radom u Njemačkoj, sukladno ugovoru vrijedi izuzimanje od oporezivanja. U svakom od prikazanih sustava prilikom oporezivanja ostvarenog dohotka uzimaju se u obzir i osobne okolnosti pojedinaca, rezidenata i poreznih obveznika, pa tu do izražaja svakako dolazi i ona socijalna komponenta, prije svega visina osobnog odbitka i druge porezne olakšice na koje osoba ostvaruje pravo.

Zaključno, porez na dohodak predstavlja jedan od najstroženijih poreznih oblika, kako u Republici Hrvatskoj, tako i u drugim zemljama članicama Europske unije. Važno je dobro poznavanje poreznih pravila i propisa radi njihove ispravne primjene u praksi. Također, potrebna je veća razina osviještenosti i učestalije informiranje poreznih obveznika koji u raznim poreznim postupcima traže ostvarenje određenih prava, kao i računovođa koji primarno vrše obračune plaća i socijalnih davanja, a u čitavom se procesu nalaze između poslodavaca i nadležnih institucija. U tom smislu predlaže se

⁷ <https://www.finanz.de/steuern/lohnsteuer/> (30.07.2025.)

⁸ https://porezna-uprava.gov.hr/UserDocImages/Arhiva/HR_obraci/Documents/P_OREZ%20NA%20DOHODAK/INO-DOH (30.07.2025.)

⁹ https://www.deutsche-rentenversicherung.de/DRV/DE/Home/home_node.html (30.07.2025)

priprema ciljanih edukacija i vodiča za porezne obveznike. Komunikacija između poreznih obveznika i poreznih tijela morala bi biti na zadovoljavajuće visokoj razini kako bi se pravovremeno otklonile sve nedoumice u pogledu dvostrukog oporezivanja dohotka i u konačnici ostvarili svi fiskalni ciljevi nametnuti njegovim oporezivanjem.

Literatura

- [1] Odluka o proglašenju zakona o potvrđivanju ugovora između Republike Hrvatske i Republike Austrije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2001_02_3_12.html (30.07.2025.)
- [2] Mirovinsko osiguranje, Austrija, <https://www.pv.at/web/startseite> (30.07.2025.)
- [3] Mirovinsko osiguranje njemačka, https://www.deutscherentenversicherung.de/DRV/DE/Home/home_node.htm
- [4] Potvrda o porezu na plaću, *njem. Lohnsteuerbescheinigung*, Minsitarstv financija, SR Njemačka, <https://www.finanz.de/steuern/lohnsteuer/>
- [5] Porezna uprava RH, obrasci, https://porezna-uprava.gov.hr/UserDocImages/Arhiva/HR_obrasci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/INO-DOH
- [6] Portal za usluge poduzećima, Austrija, „*Unternehmensservice portal*“, www.usp.gv.at (15.06.2025.)
- [7] Projekt Njemačka, www.projektnjemacka.com
- [8] Savjetodvna točka, Tippunkt“ www.tippunkt.de (15.06.2025.)
- [9] Sertić Tomiček, A., Barišić, B., Gretić-Bralić, Lj., Martinović, Ž., (2020), Priručnik za utvrđivanje porezne rezidentnosti, Porezni vjesnik broj 12e/2020, stranica 9, Institut za javne financije, Zagreb, prosinac 2020.
- [10] Sekulić Grgić, D. (2001.), Oporezivanje softvera prema OECD Modelu ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i Zakonu o porezu na dobit, Računovodstvo, revizija i financije broj 9/2001, stranica 54, preuzeto s <https://www.rrif.hr/clanak-1967/> (pristupljeno 15.06.2025.)
- [11] Zakon o doprinosima, pročišćeni tekst <https://www.zakon.hr/z/365/zakon-o-doprinosima> (25.07.2025.)
- [12] Zakon o porezu na dohodak (Narodne novine 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, NN 152/24), preuzeto s <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (15.06.2025.)
- [13] Zakon o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Savezne Republike Njemačke o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu (Nardne novine 9/06) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2006_10_9_113.html